

49

**ТРИДЕСЕТ И СЕДМО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
СЪВЕТ ПО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО**

102.12-19/26.7.1995 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ на РБ
Вх. № 100-08-434
ПОЛУЧЕНО НА 26.07.1995г.

16 04 10

До
Председателя на
Народното събрание
акад. Благовест Сендов

До
Председателя на
Комисията по устройството
и дейността на държавните
органи
г-н Спас Мулетаров

С Т А Н О В И Щ Е

ОТНОСНО: искането на Главния прокурор на Република България за установяване противоконституционността на § 19 от Закона за изменение и допълнение на чл. 201 от Наказателния кодекс (ДВ, бр.50 от 1 юни 1995 г.) по к.д. 17 от 1995 г., по което Народното събрание е конституирано като заинтересувана страна, съгласно чл. 18, ал. 2 от Закона за Конституционния съд

Направлението по наказателноправни науки на Съвета по законодателство обсъди на 24 юли 1995 г. искането на Главния прокурор до Конституционния съд за обявяване противоконституционността на новата редакция на чл. 201 от Наказателния кодекс с измененията му от м. май 1995 г., съгласно които след думите "поверени му да ги пази или управлява" се добавят "като се разпореди с тях в свой или чужд личен интерес" (ДВ, бр. 50 от 1 юни 1995 г.).

В искането на Главния прокурор се твърди, че това изменение "противоречи на принципа на равнопоставеност на различните форми на собственост и на редица правни норми от конституционен ранг, в който той намира конкретен израз. Това са нормите на чл. 4, ал. 1 и 2, чл. 6, ал. 2, чл. 12, ал. 1, чл. 17, ал. 1, чл. 18, ал. 6, чл. 19, ал. 2, както и на чл. 57, ал. 2 от Конституцията".

В резултат на станалите разисквания изразяваме следното становище.

I. Основното твърдение на Главния прокурор е, че изменението на чл. 201 НК противоречи на принципа на равнопоставеност на различните форми на собственост и по-специално на публичната и частната собственост, тъй като не им предоставяло равна законова защита, както изисква Конституцията.

Като се съди от изброяването на конституционните разпоредби в искането на Главния прокурор (с. 2 от искането) може да се приеме, че вероятно се има предвид чл. 17, ал. 1 от Конституцията, по силата на който правото на собственост и на наследяване се гарантира и защитава от закона.

Това твърдение не намира опора нито във формулирания конституционен принцип, нито в новата редакция на чл. 201 НК.

Ето и съображенията за това.

1. Нормата на чл. 201 НК защитава всички видове собственост. Както изрично е посочено в самата норма, предмет на престъплението по чл. 201 НК може да бъде **всяко чуждо имущество**. С други думи обект на наказателноправна защита е както публичната, така и частната собственост.

2. Изменението на чл. 201 НК наистина създаде известно различие. Но то не е там, където го търси Главния прокурор - **в обекта на защита**, т.е. във вида (формата) на собственост, а в **спецификата на посегателствата** върху даден вид собственост и тяхната **наказателноправна оценка**. Изпълнителното деяние на длъжностното присвояване е разпореждане с чуждо имущество като със свое собствено. Разпореждането може да бъде в полза на извършителя на престъплението, но може да е и в чужд интерес. Този чужд интерес може да бъде личен (на физическо лице) или колективен (на юридическо лице). С изменението на чл. 201

НК от цялата категория разпоредителни актове се извади само разпореждането в полза на чужд колективен интерес и за него се създаде **по-различен режим на наказателна отговорност**. Тези посегателства след изменението ще се квалифицират като умишлена базстопанственост по чл. 219, ал. 3 или като обсебване по чл. 206 НК, а не като длъжностно присвояване по чл. 201 НК, както беше досега. По този начин част от посегателствата по чл. 201 НК - при старата му редакция се третираше вече различно от наказателния закон.

Но това е разлика не в обекта на защита, а в механизма на причиняване на вредата на даден обект. Както публичната, така и частната собственост могат да бъдат увредени чрез разпореждане в полза на чужд колективен интерес. С изменението на НК се **диференцира** наказателната отговорност в зависимост от вида на посегателството върху даден вид собственост, и по-точно в зависимост от това, чия полза се е разпоредило длъжностното лице. Ако разпореждането е в личен или в чужд личен интерес, то деянието следва да се квалифицира, както и досега, като длъжностно присвояване по чл. 201 НК. Ако разпореждането е в полза на чужд колективен интерес, деянието следва да се квалифицира като умишлена безстопанственост (при наличие и на останалите елементи от състава на престъплението по чл. 219 НК) или обсебване - по чл. 206 НК (при наличието и на останалите елементи от състава на това престъпление).

3. Изменението на чл. 201 НК **не създава различна** наказателноправна защита на различните видове собственост и по-специално на публичната и частната собственост. То изобщо не прави разлика между различните форми на собственост. То само диференцира отговорността за посегателства върху един и същ вид (форма) на собственост в зависимост от това, дали приобретателят на предмета на престъплението е физическо лице или юридическо лице. Може да се оспори целесъобразността на тази диференциация на наказателната отговорност за близки по естеството си посегателства върху чуждо имущество. Но това е въпрос на **законодателна целесъобразност**, преценката за която принадлежи единствено на **Народното събрание**, а не въпрос на **конституционосъобразност** на възприетото законодателно разрешение, по която **единствено компетентен** да се произнесе е **Конституционният съд**. Изобщо не е налице неравно третиране на публичната и частната собственост от

наказателния закон. Впрочем, изменението на чл. 201 НК разграничава не видовете собственост, а различните посегателства върху даден вид собственост. Следователно, това изменение с нищо не противоречи на конституционното изискване за равна защита, в т.ч. и наказателноправна, на различните видове собственост. И след изменението разпоредбата на чл. 201 НК дава еднаква защита на публичната и частната собственост, защото както едната, така и другата собственост могат да бъдат обект на престъпление по чл. 201 НК: длъжностното лице може да се разпорежда неправомерно както с публична, така и с частна собственост. При това трябва да се има предвид **твърде широкият обхват на понятието длъжностно лице** след изменението на НК /ДВ, бр. 10 от 1993 г./, което го прави потенциален извършител на длъжностно присвояване в много широк кръг от случаи. След изменението от 1993 г. длъжностно лице е и това, на което е възложено да изпълнява "работа, свързана с пазене или управление на чуждо имущество в държавно предприятие, кооперация, обществена организация, друго юридическо лице или при едноличен търговец".

4. В искането си Главният прокурор прави **извода за различна наказателноправна защита** на публичната и частната собственост, като изхожда от **различното наказателноправно третиране** на близки посегателства върху един и същ вид собственост. Както се изтъкна вече диференциацията, която се извърши с изменението на Наказателния кодекс, не е в зависимост от обекта, т.е. по глави на Наказателния кодекс, а вътре в рамките на даден обект, на дадена глава на Наказателния кодекс. Ако тезата на Главния прокурор се развие докрай, излиза, че всички посегателства срещу собствеността трябва да се обединят в едно престъпление и да се забранят само от една наказателна норма, за да не се накърни равнопоставеността на различните видове собственост. Дори само поради това подобно твърдение не може да се приеме. Защото **ефективността** на наказателноправното въздействие зависи до **голяма степен от диференцирания подход** на законодателя към общественотоопасните прояви. Задълбочаването на диференциацията е закономерна **тенденция** в развитието на наказателното законодателство. Тя отразява

задълбочаващата се диференциация на самите обществени отношения и способите за тяхното засягане.

II. В искането на Главния прокурор се твърди, че изменението на чл. 201 противоречи на нормата по чл. 19, ал. 2 Конституцията, съгласно която законът създава на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия за стопанска дейност. Това твърдение не държи сметка за разпоредбата на чл. 19, ал. 2 Конституцията и волно си служи с нея. Независимо дали приобретателят на чуждите вещи е физическо или юридическо лице, той получава вещите в резултат на престъпление и следователно дължи връщане на предмета на престъплението. Различната наказателноправна квалификация на сродни посегателства срещу собствеността съвсем не означава, че се създават нееднакви правни условия за стопанска дейност на лицата.

III. В искането се твърди още, че новата редакция на чл. 201 НК противоречи "и на редица норми от конституционен ранг" като се изброяват: Република България е правова държава и гарантира правата на гражданите (чл. 4, ал. 1 от Конституцията); сдруженията на гражданите служат за задоволяване на техните интереси (чл. 12, ал. 1 от Конституцията); държавните имоти се стопанисват в интерес на гражданите (чл. 18, ал. 6 от Конституцията); не се допуска злоупотреба с права (чл. 57, ал. 2 от Конституцията). Вярното в това твърдение е, че посочените норми са "от конституционен ранг", защото се съдържат в Конституцията. Но трудно може да се установи връзката на тези конституционни норми с длъжностното присвояване като престъпно посегателство върху публичната или частна собственост. Те стоят далече от състава на престъплението по чл. 201 НК, нямат връзка с твърдяната неконституционносъобразност на новата редакция на чл. 201 НК, поради което с тях не би следвало да бъде обременяван Конституционният съд. Затова и тук не се обсъждат.

IV. В искането на Главния прокурор се съдържат квалификации и оценки за новата редакция на чл. 201 НК като "правен парадокс", "правен абсурд", "немислимо и недопустимо" разрешение и други подобни. Те не съдържат юридически и логически аргументи и обикновено се

използват вместо тях, поради което не са предмет на обсъждане в това правно становище.

В заключение: твърденията на Главния прокурор за неконституционосъобразност на чл. 201 НК не намират опора в разпоредбите на Конституцията. Ето защо, по наше мнение, искането на Главния прокурор следва да бъде отхвърлено.

Председател:

/проф.д-р Васил Мръчков/